

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	NON CUBRIR
MATERIA	Expresión Corporal I
DISCIPLINA	Movemento
TITULACIÓN	Grao en Arte dramática
ESPECIALIDADE	Interpretación
ITINERARIO	Textual/Xestual
CURSO	2º
CRÉDITOS ECTS	5
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Interpretación
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADOR/A	Ana María Fernández Fernández
DOCENTES	<p>Nome e apelidos:</p> <p>Horario titorías:</p> <p>Despacho:</p> <p>Contacto:</p> <hr/> <p>Nome e apelidos: Ana María Fernández Fernández</p> <p>Horario de titorías:</p> <p>Despacho: D2</p> <p>Contacto: ana.mariafernandezfernandez@edu.xunta.es</p>
DESCRIPCIÓN	Emprego dos recursos técnicos de expresión na creación escénica a partir das linguaxes corporais. Consolidación das ferramentas adquiridas na materia de Movemento Expresivo e aportación de novas á creación corporal. Aplicación práctica dos mecanismos de lectura e análise do movemento.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Contidos expostos en Movemento Expresivo I e II
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego X Castelán X Inglés X
2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T9	Integrarse adecuadamente en equipos interdisciplinarios e en contextos culturais diversos.
T11	Desenvolver na práctica profesional unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara á diversidade.
T15	Traballar de forma autónoma e valorar a importancia da iniciativa e o espírito emprendedor no exercicio profesional.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X1	Fomentar a autonomía e autorregulación no ámbito do coñecemento, as emocións, as actitudes e as condutas, mostrando independencia na recollida, análise e síntese da información, no desenvolvemento de ideas e argumentos dunha forma crítica e na súa capacidade para a propia motivación e a organización nos procesos creativos.
X3	Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, e desenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación axeitada entre os medios que emprega e os fins que se persegue.

X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.		
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.		
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE			
EI1	Dominar os recursos expresivos necesarios para o desenvolvemento de procesos de interpretación, actuación e representación, no ámbito escénico e audiovisual.		
EI2	Participar na creación da partitura escénica e/ou personaxe, escénico ou audiovisual, e interpretalo axeitadamente, a través do dominio das diferentes técnicas interpretativas.		
EI5	Concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.		
3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA		COMPETENCIAS VINCULADAS	
1. Ampliar os recursos corporais expresivos e creativos do alumnado a través do adestramento.		T3, X5, X6, EI1	
2. Potenciar a consciencia psicofísica na escena, a partires dos principios do comportamento escénico.		T1, T11, T15, X1, X3, X5, X6, EI1, EI5	
3. Facultar para a creación e interpretación de partituras de movemento en base a programas específicos de traballo.		T1, T3, T15, X1, X5, X6, EI2	
4. Experimentar a través de distintas técnicas expresivas procesos creativos que partan da corporalidade na escena.		T9, X1, X5, X6, EI5	
5. Dotar de ferramentas de análise do movemento e da acción.		T8, T9, X1, X3, X6, EI5	
6. Exercitarse na comprensión do poder significativo do corpo na dramaturxia actoral.		T1, T15, X3, X5, X6, EI1	
7. Asimilar fundamentos conceptuais e metodolóxicos cara á creación de dramaturxias corporais.		T1, T3, T7, T8, X3, X5, X6, EI1, EI2, EI5	
8. Adquirir capacidade analítica e crítica e compromiso ético no contexto colectivo.		T3, T7, T8, T15, X1, X3, EI5	
9. Potenciar a sensibilidade artística na experimentación de procesos creativos, fundamentados no corpo como medio expresivo.		T7, T9, X5, EI5	
4. CONTIDOS			
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS	
1. Adestramento psicofísico I	1.1- Cualidades psicofísicas: atención, conexión coa respiración, escoita escénica, disponibilidad. 1.2- Presenza e pre-expresividade (comportamento extra-cotía) 1.3- Impulsos e proxección 1.4- Movemento escénico individual e colectivo	8	
2. Aproximación ao personaxe dende a fisicalidade	2.1- Introducción á neutralidade. 2.2- Elementos da natureza 2.3- Animais 2.4- Dinámica das cores.	8	
3. Procesos de creación	3.1- Improvisación 3.2- Composición 3.3- Interacción con materiais plásticos e obxectos	9	
TOTAL SESIÓNS			25
5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial	Total

		(horas)	
Actividades introductorias	3	5	8
Exposición maxistral			
Exposición práctico-teórica	5	5	10
Práctica individual	30	20	50
Práctica colectiva	28	20	48
Obradoiro			
Seminarios			
Actividades complementarias		5	5
Outros			
Titorías individuais	7		7
Titorías de grupo	5		5
Actividades de avaliación. Probas	7	5	12
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	3		3
Actividades de avaliación. Revisión	2		2
TOTAL	90	60	150
PORCENTAXE	66%	33%	

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSEÑANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
Actividades introductorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto cos estudantes para a creación de grupo, des-hinibición, presentación e achegamento á materia.
Exposicións práctico-teóricas	Exposicións por parte do docente sobre as bases teóricas e prácticas así como das directrices de traballo.
Prácticas individuais e colectivas	Os estudantes desenvolven exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión da ou do profesorado. Poden estar vinculadas o desenvolvemento de actividades autónomas do estudante.
Presentacións/exposicións	Presentación e exposición dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto práctico, teórico ou teórico-práctico. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo.
Debates	Charla aberta entre estudantes e docente. Pode centrarse nun tema dos contidos da materia, na análise dun caso, no resultado dun proxecto, exercicio ou problema desenvolvido.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Titorías	Actividade de asesoramento sobre actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Seguimento e orientación.	Actividade de asesoramento continuado ao longo do curso sobre actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. Prácticas individuais de apoio.
---------------------------	---

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

8.1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Prácticas individuais e colectivas sobre: presenza, escoita, impulso,	T3, T7, T9, X1, X5, X6, E11,E12	50%

movemento escénico, elementos, animais, cores... Rexistros de observación de clase Escala de valoración individual e referencial dentro do grupo.		
Presentación-exposición dun adestramento psicofísico individual xunto a unha memoria escrita do proceso de elaboración.	T1, T3, T8, T11, T15, X1, X5, X6, E11, E12, E15	15%
Debates sobre as prácticas antes descritas, as leturas e vídeos incluídos pola profesora na materia e espectáculos da carteleira teatral actual galega /Análisis da retroacción	T7, T8, T11, X1, X3, E15	15%
Clase aberta-proba con público a partir das ferramentas das prácticas individuais e colectivas, en base a un proceso de improvisación co obxecto e posterior composición / Escala de valoración	T1, T3, T7, T8, T9, T11, T15, X1, X3, X5, X6, E11, E12, E15	20%

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba práctica: exercicio colectivo a partir das nocións de presenza, impulso, movemento escénico e tempo-rítmo; exercicio sobre a neutralidade; exercicio sobre elementos e cores; partitura de movemento de animal e a súa humanización; composición a partir do diálogo co obxecto; construción física do personaxe/ Memorias de traballo	T3, T7, T9, X1, X5, X6, E11, E12	60%
Exposición teórico-práctica dun adestramento psicofísico/ Memoria de traballo	T1, T7, T8, T11, T15, X1, X5, X6, E11, E12, E15	20%
Entrevista/ Valoración de leturas, vídeos e visionado de espectáculos	T8, X3	20%

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba práctica: exercicio colectivo a partir das nocións de presenza, impulso, movemento escénico e tempo-rítmo; exercicio sobre a neutralidade; exercicio sobre elementos e cores; partitura de movemento de animal e a súa humanización; composición a partir	T3, T7, T9, X1, X5, X6, E11, E12	60%

do diálogo co obxecto; construción física do personaxe/ Memorias de traballo		
Exposición teórico-práctica dun adestramento psicofísico/ Memoria de traballo	T1, T7, T8, T11, T15, X1, X5, X6, EI1, EI2, EI5	20%
Entrevista/ Valoración de leituras e visionado de espectáculos	T8, X3	20%

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

REFERENCIAS BÁSICAS:

- ALEXANDER, Frederick Matthias (1995). *El uso de sí mismo*. Barcelona: Ediciones Urano.
- ARTAUD, Antonin (1978). *El teatro y su doble*. Barcelona. Edhasa.
- BARBA, Eugenio (2005). *La canoa de papel; Tratado de Antropología Teatral*. Buenos Aires: Catálogos.
- BARBA, Eugenio, y SAVARESE, Nicola (2005). *A Dictionary of Theatre Anthropology. The Secret Art of the Performer*. Londres: Routledge.
- BOGART, Anne y LANDAU, Tina (2005). *The Viewpoints book. A Practical Guide to Viewpoints and Composition*. Nueva York: Theatre Communication Group.
- BROOK, Peter (1998). *El espacio vacío; arte y técnica del teatro*. Barcelona: Península.
- BROZAS POLO, María Paz (2003). *La Expresión Corporal en el teatro europeo del siglo XX*. Ciudad Real: Ñaque.
- CHEJOV, Michael (1999). *Sobre la técnica de actuación*. Barcelona: Alba Editorial.
- FELDENKRAIS, Moshe (1985). *Autoconciencia por el movimiento*. Barcelona: Paidós.
- GROTOWSKI, Jerzy (1999). *Hacia un teatro pobre*. Madrid: Siglo XXI Editores.
- LABAN, Rudolf von (2006). *El dominio del movimiento*. Madrid: Editorial Fundamentos.
- LECOQ, Jacques (2003). *El cuerpo poético*. Barcelona: Alba editorial
- OIDA, Yoshi y MARSHALL, Lorna (2002). *El actor invisible*. Barcelona: Alba Editorial.
- SCHINCA, Marta (2002). *Expresión Corporal*. Barcelona: Editorial Praxis.
- LONG, Ray (2009). *Las posturas clave en el Hatha Yoga; Una guía anatómica práctica en Yoga*. Barcelona: Editorial Acanto.
- NEWLOVE, Jean y DALBY, John (2004). *Laban for all*. Londres: Nick Hern Books.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

- BARBA, Eugenio (1994). *Más allá de las islas flotantes*. México: Editora Pórtico.
- (1997). *Teatro, soledad, oficio y revuelta*. Argentina: Catálogos Editora.
- (2000). *La tierra de cenizas y diamantes; Mi aprendizaje en Polonia*. Barcelona, Ediciones Octaedro.
- BOND, Mary (1996). *Técnicas de Rolfing-Movimiento; Cómo conseguir la integración y equilibrio del cuerpo*. Barcelona: Urano.
- BROOK, Peter (2001). *Más allá del espacio vacío; escritos sobre teatro, cine y ópera*. Barcelona: Alba Editorial.
- (2002). *La puerta abierta; reflexiones sobre la interpretación y el teatro*. Barcelona: Alba Editorial.
- CALAIS-GERMAIN, Blandine (2007). *La respiración. Anatomía para el movimiento. Tomo IV. El gesto respiratorio*. Barcelona: La Liebre de Marzo
- (2007). *Anatomía para el movimiento. Tomo I. Introducción a las técnicas corporales*. Barcelona: La Liebre de Marzo.
- (2008). *Anatomía para el movimiento. Tomo II. Bases de ejercicios*. Barcelona: La Liebre de Marzo.
- CHEJOV, Michael (2006). *Lecciones para el actor profesional*. Barcelona: Alba Editorial.
- OIDA, Yoshi y MARSHALL, Lorna (2002). *Un actor a la deriva*. Guadalajara: Ñaque Editora.
- (2010). *Los trucos del actor*. Barcelona: Alba Editorial.
- RUIZ, Borja (2008). *El arte del actor en el siglo XX. Un recorrido teórico y práctico por las vanguardias*. Bilbao: Artezblai

- SCHECHNER, Richard y WOLFORD, Lisa (eds) (1997). *The Grotowski Sourcebook*. Nueva York: Routledge.
- SERRANO, Raúl (2016). ¿Se puede enseñar a crear? Clases de actuación. Editorial Atuel.
- SCHINCA, Marta (2003). *Manual de psicomotricidad, ritmo y expresión corporal*. Barcelona: Editorial Praxis.
- TORRES, Javier de (1999). *Las mil caras del mimo*. Madrid: Editorial Fundamentos.
- WATSON, Ian (2000). *Hacia un tercer teatro*. Ciudad Real: Ñaque Editora.
- ZARRILLI, Philip (1995). *Acting REConsidered*. Londres: Routledge
- ZEAMI, Motokiyo (1999). *Fushikaden; tratado sobre la práctica del teatro Nô y cuatro dramas Nô*. Madrid: Trotta.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

-Valorarase a integración das ferramentas que contribuen á presenza escénica, consciencia postural e movemento na escena en ámbitos propicios como as mostras de Interpretación e Canto.

-A avaliación específica para alumnado sen avaliación continua o calquera proceso de avaliación extraordinaria será deseñado polo profesor atendendo aos contidos teórico-prácticos fundamentais que o alumno debe ter asumidos para superar a materia. A presentación do alumno a esta proba debe ser acordada previamente co profesor así como o tempo, formato da proba e medios a empregar.

-É desexable a colaboración con outras especialidades na elaboración das escenas de creación aproveitando que esta materia traballa as dramaturxias corporais. Veráanse as posibilidades ao comezo do curso.

